

met de president van de Amsterdamse rechtbank, mr. A. J. van Roijen, en nodigde vervolgens de presidenten en vice-presidenten van alle rechtbanken benevens de daarbij geplaatste officieren van justitie voor een bijeenkomst in Amsterdam uit. Bijna allen namen die uitnodiging aan (alleen de Arnhemse rechtbank niet) en ook mr. Viehoff, raadsheer in het Leeuwarder hof, was aanwezig toen men op zaterdag 20 februari bijeenkwam. Het was twee weken na de studentenrazzia, elf dagen na de 'jacht op de jeugd', die zoveel verontwaardiging gewekt hadden.

Mr. Wassenbergh had een brief aan Schrieke ontworpen waarin er op aangedrongen werd, 'dat Ommen zou verdwijnen en dat de executie weer in onze eigen hand zou worden gelegd; bovendien werd er . . . op gewezen dat bij bestending van de o.i. onhoudbare toestand geen vonnissen meer zouden worden gewezen, waarbij de veroordeelde de kans zou lopen in een strafkamp te worden ondergebracht.' Verscheidene aanwezigen waren bereid, die brief ter plaatse te ondertekenen, anderen wilden evenwel minder ver gaan. De president van de Rotterdamse rechtbank, mr. A. F. Zwaardemaker, ex-hoofddirecteur van *De Waag*, zei dat hij persoonlijk *General-konimissar* Wimmer goed kende en hij stelde voor dat hij samen met de Amsterdamse president, mr. van Roijen, een bezoek aan deze zou brengen. Wassenbergh en ook Viehoff zagen daar niet veel heil in, maar het slot van het lied was dat men van het ondertekenen en het verzenden van de door Wassenbergh voorgestelde brief afzag – Zwaardemaker en van Roijen zouden zich tot Wimmer wenden.

En als men nu bij Wimmer niets bereikte? Daarover had de vergadering geen enkele uitspraak gedaan.

Viehoff had genoeg van al dat getreuzel en tegen die achtergrond schreef hij, gestimuleerd door Wassenberghs 'dappere houding'¹, in de dagen die volgden, het befaamde arrest in de zaak tegen de voerman uit Gerkesklooster. Met andere woorden: wat in het afgewezen concept van Wassenbergh alleen nog maar *aangekondigd* zou worden, *volvoerde* hij, zulks samen met de mrs. Wedeven en Heijmeijer.

'De stap welke uw hof onder uw leiding en, zoals voor mij vaststaat, op uw initiatief heeft gedaan, is', zo schreef hem Wassenbergh, 'van grote betekenis en moge voor de gehele rechterlijke macht een aansporing zijn om thans welbewust en eensgezind stelling te nemen tegen het ondraaglijk onrecht dat iedere dag, zoals wij weten, in de strafkampen geschiedt.'²

¹ Brief, 26 febr. 1943, van F. F. Viehoff aan H. A. Wassenbergh. (Doc II-584).

² Brief, 2 maart 1943, van H. A. Wassenbergh aan F. F. Viehoff (a.v.).